

הנחיות לצוות הגן לקידום התנהגויות נאותות

כללים הכי חשובים:

- לתת הוראה לילד רק אם יש לכם שליטה על התוצאה
- לתת תשומת לב רק למעשים חיוביים

1. עידוד התנהגויות נאותות ורצויות

a. מחזקים

- לתת הרבה תשומת לב כשמשחק בצורה מקובלת ורצויה
- לזהות חפצים, פעילויות, התעסקויות אהובים על כל ילד
- חשוב לתת מחזקים בתדירות גבוהה לעודד מאמץ, השתדלות, ושיתוף פעולה – לאורך פעילויות

1. לתת מחזק על כל התקדמות ולא רק בסיום משימה או מטלה

- כשנותנים שבח, לדייק איזה התנהגות נמצאה חן בענייך כי אז הוא ידע מה זוכה לתשומת לב והוא יותר עלול לחזור על אותה התנהגות

- לדוגמה: להגיד "אני אוהבת איך שאתה מתחלק עם החבר" במקום "אתה משחק יפה"
- לדוגמה: להגיד "אתה אוסף בדיוק כפי שביקשתי" במקום "כל הכבוד"
- שימוש באוכל או פרסים מאד יעילים כמחזק לילד
- להזכיר מה צריך לעשות כדי לקבל
- לעודד אותו כשמתנהג בצורה נאותה כי מתקרב לפרס
- רק להזכיר לו בשפה חיובית ("כשאתה משתף פעולה אתה מקבל X")
- לא להשתמש בשפה שלילית בקשר לפרס ("אם אתה לא מקשיב, אתה לא תקבל X")

d. סיום עבודות

- חשוב שהילד יחוה התחלה, אמצע וסוף של כל פעילות
 - מותר למורה לתת לילד אישור לסיים עבודה מוקדם או לפני שהוא מסיים.
- חייב לאסוף את כל החומרים ולהשאיר שטח נקי אחרי שמסיים – אפילו אם הפסיק באמצע עם אישור
 - אסור להשאיר חומרים או ציוד מפוזרים
 - עדיף לתת לילד אישור לקום לפני שסיים, או לקצר את הפעילות ויסיים לפי הנחיות שונות, מזה שיקום בלי אישור ויברח בלי לסיים כמו שצריך או לסדר אחריו

2. נתינת הוראות

- להגיד הוראות ברורות ופשוטות בטון ניטרלי
 - אם אומרים מה עושים עכשיו, לא להתחיל לדבר על מה שיהיה אחר כך
 - אחרי שהילד מסיים אם המשימה הראשונה, עוברים להוראות של משימה השניה
- להגיד הוראות פעם אחת ואז לסייע ביצוע
 - אם לא מבצע תוך 5-10 שניות, לסייע מיד
 - לא לתת לזמן למרוח בתקווה שהוא יבצע
 - חשוב שילמד לא רק לבצע, אלא לבצע מיד אחרי קבלת הוראה
- אם צוות לא פנוי לסייע לילד ביצוע הוראה, לא לתת הוראה בכלל!
- אם מתאים לתת הוראה,
 - להגיד הוראות רק מקרוב, לא מצד שני של החד
 - להתכופף לגובה עיניים של הילד
 - להחזיק ידיים או להביא את היד של הילד לעיניים שלך כדי שיתרכזו

3. הוראות קבוצתיות במרחב הגן

- לצפות התנהגויות לפי מקרים ידועים
- בארוחות

1. ילדים זורקים צלחות או אוכל

- לתת קצת אוכל על הצלחת כל פעם
- לקחת צלחת ולא להחזיר אם יש סיכוי טוב שיזרוק
- להחזיק את הצלחת עם הילד יד על יד כדי להחזיק על השולחן או לזרוק לפח

הנחיות לצוות הגן לקידום התנהגויות נאותות

2. ילדים מנגבים פנים מול מראה
 - a. לצפות שינגבו את המראה ולמנוע
 - b. לחזק אותם על ניגוב נכון בפנים
 - c. להרחיק אותם מהמראה אחרי שהם נקיים
 - d. אם מנגבים את המראה
 - i. לא לתת תשומת לב מילולי או קשר עין
 - ii. להפסיק אותם ולכוון לסיים ולזרוק לפח
- ii. ילדים נכנסים לארונות וחפצים של הגננות
 1. להקפיד לנעול דלתות – לדווח להנהלה על צורך לתקן מנעולים אם צריך
 2. לצפות שהילדים יטפסו על מטבח הגננות
 - a. לא להשאיר דברים חשובים או שיהרסו על השייש
 - b. להיות בכוננות להוריד אותם במהירות ובלי תשומת לב
- b. הוראות קבוצתיות בזמן שיעור או פעילות פרונטלי
 - i. לקרוא לילדים להצטרף רק אם הצוות מוכן לגמרי להתחיל את הפעילות
 1. כל החומרים וציוד ליד הגננת
 2. כשהילדים מגיעים לפינה, מיד מתחילים את הפעילות
 - ii. חשוב מאד שהצוות שמעביר הוראות לקבוצה לא תפסיק באמצע כדי לטפל בילד שמפריע
 1. מגיע לתלמידים אחרים להמשיך לקבל תשומת לב מהמורה כי הם אלו שמקשיבים להוראות כמו שצפוי!
- iii. תפקיד הסייעת: לתת תגבור לילדים כדי לציית הוראות של המורה (או מי שמעביר הוראות קבוצתיות)
 1. להיות קשובים לילד לאורך כל השיעור!
 2. כשיושבים ליד ילד
 - a. לוודאות שמבצע הוראות קבוצתיות דרך ג'סטה או הצבעה
 - b. לא לדבר אל הילד כי זה יסיח אותו מלהתמקד על הוראות המורה
 3. לעצור אותו מלקום באמצע שיעור או מהתנהגות לא נאותה
 4. לתת מחזקים לאורך זמן שיושב יפה (מגע עמוק, שוקולד צ'יפ, ליטוף, מבט חיובי) – בלי מלל כדי שימשיך להתרכז על הפעילות
 5. לכוון אותו להשתתף בצורה מתאימה
- iv. צוות במרחב הגן
 1. צוות שנמצא בגן בזמן פעילות מכוונת ידבר לילדים או לצוות אחר רק בנושאים הקשורים לנעשה בגן
 2. שיחות פרטיות אפשר לעשות בזמן משחק חופשי כשזה לא מסיח ילדים מלהתמקד בפעילות
 3. בכל עת שילדים צריכים להיות ממוקדים, חשוב להקפיד לעזור להם לא להיות מוסחים
4. שפה חיובית
 - a. להתמקד על מה "כן" לעשות ולא מה "לא" לעשות
 - i. לדוגמה: להגיד "ידיים למטה" במקום "לא מרביצים או לא נוגעים"
 - ii. לדוגמה: להגיד "מדברים בצורה יפה" במקום "לא משתמשים במילים האלו"
 - b. כשצריך לעצור התנהגות לא נאותה
 - i. אם אין משהו טוב להגיד – אל תגידו כלום!
 1. דוגמה: ילד נוגע בחפץ של המורה – לקחת ממנו או לחסום אותו בלי לדבר
 2. אפשר לכוון להתנהגות אחרת ולחזק על שיתוף פעולה בצורה מקובלת
 - c. טון דיבור בגן
 - i. על הצוות לדבר בטון רגוע וניטרלי ככל שאפשר
 - ii. במיוחד אם ילד עושה התנהגות לא נאותה כדי לקבל תשומת לב, כל תגובה מהצוות שמראה לילד שזה מפריע לאחרים מביא אותו להצלחה.
5. צוות אחד מטפל לבד בכל ילד בכל מצב

הנחיות לצוות הגן לקידום התנהגויות נאותות

- a. אם יש מצב שקשה להתמודד בו (לדוגמה פספוס בגמילה או הקאה) לקבוע לטפל בתורות בין אנשי הצוות
 - b. חשוב שהילד לא יקבל הוראות מבולבלות מכמה אנשים בו זמנית
 - c. בדרך כלל לא צריך יותר מאיש צוות אחד לטפל בילד אחד – שאר הצוות צריך להיות עסוק בילדים אחרים!
 - d. במצב שצריך תגבור מעוד איש צוות, יבקשו עזרה
6. קצב
- a. כשילד התעסק בפעילות מתאימה בצורה נאותה
 - i. לשמור קצב בנתינת הוראות, סיוע, ותגובה מחזקת (שבח מילולי, מגע, תחושה, אוכל)
 - ii. טעות נפוצה – לא לעשות כך!
 1. לא לחכות שיעשה משהו לבד אם לוקח לו הרבה זמן לבצע
 2. אפילו אם מסוגל להמשיך לבד, לא לעזוב אותו להמשיך בפעילות בלי המשך עידוד וחיזוק מילולי
 3. לא לתת לילד לברוח כשבא לו או כשלא רוצה להמשיך
 - a. צריך לשחרר אותו אחרי שמבצע הרבה הוראות ברצף ובקצב – אפילו אם לא סיים כמות שרציתם – זה מחזק את העבודה הקשה ומושקע שעשה בישיבה עם קבלת הפסקה
 - b. כך הילד לא מרגיש ש"מענישים" אותו אחרי שעובד יפה עם עוד בקשות להאריך את זמן ישיבה ועבודה
7. תגובות להתנהגויות לא נאותות
- a. הפחתת התנהגויות לא נאותות
 - i. לחזק כל התנהגות הפוכה להתנהגות לא רצויה
 - a. לדוגמה: ילד לא יושב יפה
 - b. כשקם מהכיסא
 - i. להחזיר אותו בלי מלל ובלי קשר עין
 - ii. לנסות למנוע קימה מהכיסא – סייעת יושבת מאחוריו לחסום בריחה
 - c. לחזק אותו על ישיבה נאותה כל כמה דקות לאורך פעילויות
 - i. שימוש באוכל מומלץ
 - d. מניעת קימה מהכיסא
 - i. לצפות שיהיה קשה לו לשבת ברצף לכל הפעילות
 1. להפעיל אותו ולהגיד לו לקום באמצע הפעילות
 - a. להביא משהו, לעשות משהו, לבדוק או להעביר מסר למישהו
 - b. העיקר שיהיה לו משהו קצר לעשות כדי להוציא אנרגיה
 2. להחזיר אותו לפעילות
 - a. לחזק שיתוף פעולה
 - b. לחזק ישיבה נאותה
 - ii. לחזק לילדים אחרים בגן על ביצוע נאות ושיתוף פעולה לנעשה בגן
 1. שימוש באוכל מאד יעיל וחזק
 2. ילד שלא מתנהג בצורה מתאימה
 - a. אם האוכל מגרה לו ורוצה להשתתף ולקבל
 - b. להגדיר "קודם X ואז מקבלים Y"
 - iii. להגיד בצורה מקיפה לכל הילדים ולא רק אל הילד, כדי לא לתת לו שום יחס מיוחד
 - b. לא לחזור על כללים שהילד כבר מכיר – אם כל מבוגר אומר לו את אותם כללים ועדיין ממשיך להתנהג בצורה לא נאותה, זה לא יעזור לחזור על זה שוב. צריך לשנות את התגובה
 - i. לעצור את ההתנהגות בלי לדבר עם הילד – מתייחסים להתנהגות ולא לילד – זה מונע תשומת לב שיכול לחזק התנהגות לא נאותה
 1. לדוגמה: ילד זורק משחק

הנחיות לצוות הגן לקידום התנהגויות נאותות

- a. ללכת אליו לקחת ממנו משחק
 - b. לא להגיד לו "לא זורקים"
 - c. לחסום מגישה לעוד משחקים
2. אופציה 1 – לתת הוראה מקרוב לאסוף ולסייע לו אם צריך – אפשר לעזור לו כדי שיגמור מהר
 3. אופציה 2 – לכוון אותו לפעילות אחרת ולסייע לו להתעסק בצורה רצויה
 - a. במצב שאיסוף משחק יתן לילד תשומת לב שיכול לחזק התנהגות זריקה שלו – לא מבקשים ממנו לאסוף – הצוות יאסוף בזמן אחר שהילד לא יראה
 4. לחזק שיתוף פעולה כשעושה מה שצריך ומתאים
 - ii. אם צריך לעצור אותו ממכות, עוזרים לו לשים ידיים למטה ואומרים "עכשיו הידיים למטה כמו שצריך"
 1. ממשיכים לחזק אותו כל פעם שרואים שידיים שלו למטה
- c. אלימות בין ילדים
 - i. מי שחוטף מכות מקבל תשומת לב
 1. בגן צריך להיות הרגשה של בטיחות ושהצוות שומר ומגן על הילדים
 2. צריך להראות לו שלא היה בסדר שחטף מכות
 3. לעודד אותו ללכת לילד האלים ולהגיד לו איך הוא מרגיש
 - ii. מי שאלים לא מקבל תשומת לב
 1. תשומת לב מכל סוגים מחזקים התנהגות אז הילד עלול להמשיך באלימות אם למד שכל פעם הוא יקבל תשומת לב כתגובה
 2. כשרואה שתשומת לב נתנה לילד החוטף הוא יבין שכבר לא מתמקדים עליו ואולי לא כדאי שימשיך להתנהג באלימות כדי לקבל תשומת לב
 - iii. תגובה ראשונית - לא משנה מי התחיל את המריבה, הילד שחוטף הכי חזק מקבל את התשומת לב
 1. בהמשך יהיה זמן לדבר על מי התחיל ולעזור לנהל שיחה לעודד תקשורת נאותה בין הילדים (ראו למטה להנחיות ניהול שיחה)
 - iv. הצוות יעזור להם לבצע פתרון (לדוגמה ללכת לשחק משהו ביחד)